

Nr 343.

Av herr Spångberg m. fl., *angående grundlagsändring, åsyftande att vid val till riksdagens andra kammare tillförsäkra de olika partierna mandat i förhållande till deras sammanlagda rösttal.*

Frågan om nu gällande valbestämmelser samt mandatfördelningen till riksdagens andra kammare har vid olika tillfällen motionsvis framförts till behandling i riksdagen. Därvid har bl. a. i de kommunistiska motionerna anförts belysande exempel på huru orättvist de nuvarande bestämmelserna verka. De stora partierna gynnas ofta på de mindres bekostnad till den grad, att man kunnat konstatera en hundraprocentig orättvisa beträffande mandatfördelningens förhållande till de olika partiernas röststyrka. Som exempel härpå kan anföras senaste riksdagsvalet.

Hade en efter de olika partiernas röststyrka i hela landet proportionell fördelning av mandaten ägt rum vid andrakammarvalet 1928, skulle högern ha erhållit 67 mandat i stället för 73, bondeförbundet 26 i stället för 27, socialdemokraterna 85 i stället för 90 medan kommunisterna skulle ha erhållit 15 mandat i stället för 8, liberalerna 7 i stället för 4 samt de frisinnade 30 i stället för 28. Högern, bondeförbundet och socialdemokraterna äro sålunda överrepresenterade med resp. 6, 1 och 5 mandat, medan kommunisterna, liberalerna och de frisinnade ha erhållit resp. 7, 3 och 2 mandat mindre än deras sammanlagda röstsiffra berättigar dem till.

Beträffande den lämpligaste formen för vinnande av en efter röststyrkan riktig fördelning av mandaten anfördes i den kommunistiska motionen nr. 10, 1928, att detta torde kunna erhållas genom tilläggsmandat, men att givetvis även andra vägar kunna tänkas. I moiton nr 425 av herr Mosesson m. fl. framfördes samma fråga. Till denna motion hade som bilaga fogats 1927 års vallagstiftningssakkunniges betänkande av den 14 februari 1928, till vilket betänkande motionens yrkande anslöt sig. Båda motionerna avslogos.

Den orättvisa mandatfördelningen håller emellertid frågan aktuell, varför den ånyo bör upptagas till riksdagens prövning.

Härtill kommer även frågan om den ofta mellan olika partier praktiserade metoden av gemensam partibeteckning, mot vilket ofta riktats klagomål i ett eller annat avseende. För vår del se vi gärna, att partierna gå var för sig, men förutsättningen härför är dock, att varje parti erhåller

mandat i förhållande till antalet röster. Utan att i detta sammanhang ingå på frågan om det ena eller andra partiets ensamrätt till den ena eller andra partibeteckningen, vilja vi framhålla, att en lösning av mandatfördelningen i enlighet med vad ovan framhållits torde komma att helt överflödiggöra de gemensamma partibeteckningarna, emedan ett samgående mellan olika partier skulle komma att fullständigt sakna betydelse för mandatfördelningen.

Därmed skulle sålunda varje parti beredas möjlighet att utan samröre med andra partier deltaga i valet utan att det ena partiet kunde profitera på ett annat partis rösttal.

Med hänvisning till vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen i skrivelse till regeringen hemställer, att regeringen skyndsamt måtte låta verkställa utredning i syfte att vid val till riksdagens andra kammare tillförsäkra de olika partierna mandat i förhållande till deras sammanlagda rösttal, samt för riksdagen framlägga förslag till grundlagsändring i enlighet härmed.

Stockholm den 9 februari 1929.

Aug. Spångberg.

Viktor Herou.

Oscar Öhman.

J. P. Dahlén.

Nils Flyg.

Verner Karlsson.

Edoff Andersson.